

Course title	Church history in Latvia
Course code	Teol3001
Credit points	2
ECTS creditpoints	3
Total Contact Hours	32
Number of hours for lectures	32

Course developers

Anita Stašulāne

Course abstract

The course involves a study of the history of the Church in Latvia within the framework of the history of the Church in the World. It provides an overview of central themes of the history of the Church in Latvia: Christianization, Church state power in Livonia, reformation and recatholization, Church in Latvia within Russian Empire, flourishing of Church after gaining independence of Latvia, the Church in Latvia during Nazi and Soviet regimes, revival of the Church in the 1990s. The course includes particular reference to the history of various Christian denominations in Latvia (the Roman Catholic Church, the Lutheran Church, the Old Believers, and the Orthodox Church).

Learning outcomes

Students, having acquired the study course

- demonstrate understanding of course of Church history in Latvia;
- are able to identify, analyse and evaluate diverse characteristics of separate chronological stages in Latvia,
- are able to apply theoretical knowledge, by independently working with historical sources on Church,
- are able to define and analytically explain significance of historical conditions in Church life in Latvia,
- are able to independently improve their own professional competence, studying topical problems in processes of Church life..

Course plan

Course structure - 32 h.

Theme 1. Introductory questions.

Lectures - 2 hours

Lecture 1. Research of Church history in Latvia. Subject of Church history. Sources and methods of Church history in Latvia.

Theme 2. Christianization of Latvia.

Lectures - 4 hours

Lecture 2. Religious system of ancient Latvians. Origins of Christianization in Latvia: missions from East and West, their character.

Lecture 3. Christianization of ancient Latvia in the 11th - 13th centuries. Latvian Jurģis and the Gospel of Jersika. Activity of Bishop Meinhard. Activity of Bishop Berthold. Activity of Bishop Albert.

Theme 3. Church in Livonian state (the 13th-16th century)

Lectures - 4 hours

Lecture 4. Organization of Church in Livonia. Activity of cloisters. Religious accounting.

Lecture 5. Struggle between Livonian Order and bishop.

Theme 4. Reformation in Latvia

Lectures - 6 hours

Lecture 6. Reformation: M.Luther's private case and fate of Europe. Distribution of Lutheranism in Latvia (1521-1582).

Lecture 7. Activity of Andreas Knopken (1517-1519). M.Luther's letters to inhabitants of Riga. Wave of massacres. Foundation of the first Lutheran parish (1524). Consolidation of Lutheranism in Vidzeme and Kurzeme.

Lecture 8. The Council of Trent. Recatholization. Activity of Jesuits in Latvia. The most remarkable Latvian Jesuits: Peter Canisius, Erdmann Tolgsdorf, Juris Elgers, Jānis Lukaševičs, Miķelis Rots.

Theme 5. Church in Latvia within Russian Empire

Lectures - 6 hours

Lecture 9. Religion policy of Russian Tsar. Consolidation of Orthodox Church in Latvia.

Lecture 10. Condition of Catholics after Polish Revolt (1831). Press ban in Latgale.

Lecture 11. Flourishing of Herrnhut Church in Latvia. Old Believers in Latvia

Theme 6. Church in Latvia in the 1st part of the 20th century.

Lectures - 6 hours

Lecture 12. Emergence of Latvian Lutheran Church (1917) and its consolidation (1918-1940).

Lecture 13. Roman Catholic Church in Latvia (1918-1940). Activity of A. Springovičs. Fr. Trasuns, N. Rancāns.

14. Latvian Orthodox Church (1921-1944). Activity of Jānis Pommers.

Theme 7. Church in Latvia in the 2nd part of the 20th century.

Lectures - 4 hours

Lecture 15. Repressions against Church during Nazi and Soviet occupations. Latvia and II Vatican Council. Significance of activity of Roman Catholic Theological Seminary.

Lecture 16. John Paul II and collapse of the Berlin Wall. Renewal of Church life in Latvia. Practice of Ecumenism.

Students' independent work:

1. While getting prepared for the 1st test, the following literature should be acquired:

Straube G. Īss ievads Latvijas Baznīcas vēstures pētījuma vēsturē. // Feldmanis R. Latvijas Baznīcas vēsture. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2010, ix-xxviii lpp.

Feldmanis R. Latvijas Baznīcas vēsture. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2010, 1.-16. lpp.

Strods H. Latvijas Katoļu Baznīcas vēsture: 1075.- 1995. – Rīga: 1995, 31.-46. lpp.

Krencers F. Kam mēs ticam.- Rīga: Rīgas metropolijas kūrīja, 1991, 74. 123. lpp.

2. While getting prepared for the 2nd test, the following literature should be acquired:

Feldmanis R. Latvijas Baznīcas vēsture. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2010, 22.-84. lpp.

Strods H. Latvijas Katoļu Baznīcas vēsture: 1075.- 1995. – Rīga: 1995, 47.-98. lpp.

Cirsis P. Kristišana ar uguni un zobenu - mūsu vēsturnieku nepareizais pieņēmums un tā sekas. - Rīga.: RMK, 1991.

Jerumanis A. M. Par kristīgo ticību latviešu sabiedrība . // Katoļu kalendārs.-1991.

Kučinskis St. Svētais Meinards Latvijas apustulis. Rīga: RMK, 1993.

Mugurevičs E. Par kristīgas ticības ieviešanu Baltijā. // Katoļu kalendārs.- 1990.

Milicers K. Vācu ordeņa vēsture. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 13.-141. lpp

Šnē A. Divas ticības, divas kultūras, divas identitātes: kristietība un pagānisms Livonijā 12. un 13. gs. // Ikšķīles almanahs. Ikšķīle, 2010, 59.-80.lpp.

Vai Leitovas karaļa Mindauga kops atsarūn Aglyunā. // Katoļu kalendārs.- 1990.

3. While getting prepared for the 3rd test, the following literature should be acquired:

Strods H. Latvijas Katoļu Baznīcas vēsture: 1075.- 1995. – Rīga: 1995, 99.-121. lpp.

Milicers K. Vācu ordeņa vēsture. Rīga: Zvaigzne ABC, 2009, 142.-193.; 235.-250.lpp.

Cakuls J. Katoļu baznīcas loma Latvijas tautas vēsturē: Vācu bruņinieks Livonijas valstī un vācu bruņinieks pēc tam XIII-XIX gs. – Rīga: RMK, 1999.

4. While getting prepared for the 4th test, the following literature should be acquired:

Strods H. Latvijas Katoļu Baznīcas vēsture: 1075.- 1995. – Rīga: 1995, 123.-184. lpp.

Feldmanis R. Latvijas Baznīcas vēsture. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2010, 85.-225. lpp.

Jedin H. (ed.). History of the Church, I-III, New York: Crossroad, 1993, p. 360-419.

Grīsiis, E. Mārtiņš Luters – reformators. LELBA'S Apgāds, 1992.

Zanders, O. Tipogrāfs Molīns un viņa laiks: Pirmās Rīgā iespēstās grāmatas: 1588-1625.– Rīga, 1988.

Ogle K. Societas Jesu ieguldījums Latvijas arhitektūras un tēlotājmākslas mantojumā. Rīga: LMA, 2008.

Андреев А.Р. История ордена иезуитов. Иезуиты в Российской империи.– Москва, 1998.

5. While getting prepared for the 5th test, the following literature should be acquired:

Strods H. Latvijas Katoļu Baznīcas vēsture: 1075.- 1995. – Rīga: 1995, 185. 239.lpp.

Feldmanis R. Latvijas Baznīcas vēsture. Rīga: Luterisma mantojuma fonds, 2010, 226. 294. lpp.

Straube G., Latvijas brāļu draudzes diārijs (jaunākais noraksts) jeb hernhūtiešu brāļu draudzes vēsture Latvijā. — Rīga: N.I.M.S., 2000.

Podmazovs A. Vecticība Latvijā. Rīga: FSI, 2001, 70.-110. lpp.

6. While getting prepared for the 6th test, the following literature should be acquired:

Strods H. Latvijas Katoļu Baznīcas vēsture: 1075.- 1995. – Rīga: 1995, 241. 278.lpp.

Bīskaps Rancāns: Dzīve un darbs. Astras apgāds, 1973.

Kalniņš J. Latvijas pareizticīgā Baznīca: Vēstures komentārs. Rīga: 2007.

Cakuls J. (red.) Latvijas Romas katoļu Baznīcas materiāli: XX gadsimts. Rīga: RMK, 2001, 49. – 62.; 116. – 133. lpp.

7. While getting prepared for the 7th test, the following literature should be acquired:

Strods H. Latvijas Katoļu Baznīcas vēsture: 1075.- 1995. – Rīga: 1995, 289. 378.lpp.

Podmazovs A. Vecticība Latvijā. Rīga: FSI, 2001, 140.-157. lpp.

Cakuls J. (red.) Latvijas Romas katoļu Baznīcas materiāli: XX gadsimts. Rīga: RMK, 2001, 155. – 220. lpp.

Jedin H. (ed.). History of the Church, III, New York: Crossroad, 1993, p.948-959.

Requirements for awarding credit points

Participation in lectures - 30%; seven tests - 70%. Differentiated test.

Compulsory reading

Cakuls J. Katoļu baznīcas loma Latvijas tautas vēsturē: Vācu bruņinieks Livonijas valstī un vācu bruņinieks pēc tam XIII-XIX gs. – Rīga: RMK, 1999.
Jedin H. (ed.). History of the Church, I-III, New York: Crossroad, 1993.
Kitelsons, Dž. M. Lutera – reformators: Mārtiņa Lutera biogrāfija. – Rīga, 2002
Strods H. Latvijas Katoļu Baznīcas vēsture: 1075.- 1995. – Rīga: 1995.
Trūps H. Katoļu baznīcas vēsture. – Rīga: Avots, 1992.
Лортц, Й. История церкви, рассмотренная в связи с историей идей. – Том 2 – Москва, 2000.
Kings, H. Katoļu baznīca: Īsa vēsture. – Rīga, 2003.

Further reading

1. Alands K. Kristīgās baznīcas vēsture. // Svētdienas Rīts.- 1991.g. 14.jūl.- 22.sept.
2. Arbužovs, L. Reformācijas kustība latviešu starpā // Izglītības Ministrijas Mēnešraksts.- 1921.- VIII.
3. Atskaņu hronika. Rīga: Zinātne, 1998.
4. Augsburgas ticības apliecība // Augsburgas ticības apliecība šodien. – Rīga, 2001.
5. Grīslis, E. Mārtiņš Lutera – reformators. LELBA'S Apgāds, 1992.
6. Indriķa hronika. Rīga: Zinātne, 1993.
7. Jezuīti 20. gadsimtā. Rīga: RMK izdevums, 2005.
8. Kučinskis St. Svētais Meinards Latvijas apustulis. Rīga: RMK, 1993.
9. Lojolas Ignāta autobiogrāfija. Rīga: RMK, 2004. Лойола, Игнатий. Св. Рассказ паломника о своей жизни, или «Автобиография» св. Игнатия Лойолы, основателя Общества Иисуса (Ордена Иезуитов).- Москва, 2002.
10. Lutera, M. Baznīcas postilla. – 1. sēj. – Rīga, 2001.
11. Lutera, M. Baznīcas postilla. – 2. sēj. – Rīga, 2002.
12. Puritanism and the american experience / Ed. Michael McGiffert- Reading, Menlo Park, London, Don Mills, 1969.
13. Scheible, H. Philipp Melancthon: Leben und Werk in Bildern.- Karlsruhe, 1998.
14. Solovjovs, Ē. Neuzvarētais ķeceris: Mārtiņš Lutera un viņa laiks.- Rīga, 1988.
15. Spekke, A. Latvieši un Livonija 16. gs. – Rīga, 1995.
16. Treu, M. Martin Luther in Wittenberg: A Biographical Tour.- Wittenberg, 2003.
17. Zanders, O. Tipogrāfs Molīns un viņa laiks: Pirmās Rīgā iespiestās grāmatas: 1588-1625.- Rīga, 1988.
18. Августин А. Исповедь. - М., 1991.
19. Андреев А.Р. История ордена иезуитов. Иезуиты в Российской империи.- Москва, 1998.
20. Даусон К. Христианство и возникновение западной цивилизации. - Логос, 1976/21-24.
21. Кюнг, Х. Великие христианские мыслители. – Спб., 2000.
22. Леруа, Мишель. Миф о иезуитах: От Беранже до Мишле.- Москва, 2001.
23. Парели А. Святой Амвросий Медиоланский и его время.- Милан, 1990.
24. Порозовская Б. Жан Кальвин: Его жизнь и реформаторская деятельность // Ян Гус. Мартин Лютер. Жан Кальвин. Торквемада. Лойола.- Москва (серия ЖЗЛ – Биографическая библиотека Ф. Павленкова), 1995.
25. Порозовская Б. Мартин Лютер: Его жизнь и реформаторская деятельность // Ян Гус. Мартин Лютер. Жан Кальвин. Торквемада. Лойола.- Москва (серия ЖЗЛ – Биографическая библиотека Ф. Павленкова), 1995.
26. Поссевино, Антонио. Ливония // Поссевино, А. Исторические сочинения о России XVI века.- Москва, 1983.
27. Прокопьев А.Ю. Германия в эпоху религиозного раскола: 1555-1648.- Санкт-Петербург, 2002.
28. Рутенбург В.И. Титаны Возрождения.- Санкт-Петербург, 1991.
29. Юм, Давид. Англия под властью дома Стюартов.- Санкт-Петербург, 2001.

Periodicals and other sources

1. LU Filozofijas un socioloģijas institūta reliģiski – filozofiski raksti.
2. „Ceļš”
3. „Katoļu Dzeive”
4. „Svētdienas rīts”
5. „Katoļu Baznīcas Vēstnesis”

Notes

ABSP "History" (cultural history and theory) Part B.

Course content

1. Introductory questions. L2 2. Christianization of Latvia. L4
3. Church in Livonian state (the 13th-16th century). L4
4. Reformation in Latvia. L6
5. Church in Latvia within Russian Empire. L6
6. Church in Latvia in the 1st part of the 20th century. L6
7. Church in Latvia in the 2nd part of the 20th century. L4